

W międzynarodowej konferencji, zorganizowanej na Górze św. Anny, mówiono i o przyczynach handlu ludźmi, i o ofiarach, sposobach przeciwdziałania zjawisku i pomocy tym, którzy ucierpieli

Od długu do zniewolenia

rozmowa z ndkm Jolantą Dec, naczelnikiem sekcji prewencji w KPP w Strzelcach Op.

NOWOCZESNE NIEWOLNICTWO

- **Niewolnictwo XXI wieku – czyli zmuszanie do prostytucji, szantaż, pozbawienie dokumentów, zmuszanie do pracy na niegodziwych warunkach. Czy z taką problematyką stykają się również strzeleccy policjanci, czy to jednak bardziej teoretyczne dla nich zagadnienie?**

Handel ludźmi, zwłaszcza kobietami i dziećmi, pozostaje poważnym problemem o znaczeniu światowym od lat 90. Szybkość i łatwość podróży, jak również wykorzystanie nowych technologii, takich jak Internet, przyczyniły się do intensyfikacji rozwoju tej poważnej formy przestępczości oraz przestępstw powiązanych, takich jak różne formy wykorzystania seksualnego i pracy niewolniczej, dających ogromne zyski. Choć statystyki na poziomie międzynarodowym należy traktować z ostrożnością, uważa się, że organizacje przestępcze zajmujące się handlem ludźmi corocznie przetrzucają znaczną liczbę osób, zwłaszcza kobiet i dzieci, zarówno przez granice międzynarodowe, jak i w obrębie państw. System walki z tym stworzony przez Unię Europejską w okresie ostatniego dziesięciolecia opiera się na trzech głównych zasadach: zapobieganie handlowi ludźmi, ochrona i wsparcie dla ofiar oraz skuteczne ściganie handlarzy. W zjawisku handlu ludźmi Polska odgrywa potrójną rolę, a mianowicie, jest krajem pocho-

dzienia ofiary, krajem tranzytowym oraz krajem docelowym ofiary handlu ludźmi w celach prostytucji kobiet przewożonych do Polski ze Wschodu.

W momencie otwarcia granic Unii Europejskiej nasiliła się migracja zarobkowa młodzieży i zmieniły się jej kierunki. Głównym celem już nie są Niemcy i Holandia, gdzie rodziny pomagają w znalezieniu pracy, ale cała Europa Zachodnia, a poszukiwanie pracy odbywa się albo po przybyciu na miejsce albo za pomocą pośredników, co naraża na stanie się potencjalną ofiarą grup przestępczych. Zauważyliśmy więc potrzebę uwrażliwienia na ten fakt nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych i na podejmowanie rozmów z młodzieżą w celu zwrócenia uwagi na niebezpieczeństwo stania się ofiarą handlu ludźmi. Nie posiadamy danych statystycznych dotyczących tego zjawiska z terenu województwa opolskiego, w Komendzie Powiatowej Policji w Strzelcach Op. na szczęście nie spotkaliśmy się z tego rodzaju przestępczością. Konferencja została zorganizowana prewencyjnie – dla uczulenia nauczycieli, a poprzez nich uczniów szkół ponadgimnazjalnych, że takie zjawisko istnieje i należy mu zapobiegać, a nie dopiero leczyć przyczyny handlu ludźmi.

- **Czy ofiarami są wyłącznie zgrabne młode dziewczyny, „pierwsze naiwne” lub utrzymujące kontakty z podejrzanymi to-**

warzystwami? Czy też wygląd ani kontakty nie mają znaczenia?

- Zmiany polityczno-ekonomiczne w naszym kraju, oprócz swoich pozytywnych efektów, spowodowały ubożenie dużej części społeczeństwa. Bezpośrednią tego przyczyną było rosnące bezrobocie. Jednocześnie w prasie pojawiały się ogłoszenia o intratnych miejscach pracy w krajach zachodnioeuropejskich. Oferty te były skierowane głównie do dziewczyn i młodych kobiet (często ów warunek bycia młodym występował bezpośrednio w ogłoszeniu). Przeważnie obiecywano pracę opiekunkę dla dzieci i osób starszych, kelnerkę, sprzątaczkę, modelek i hostess. Nie wymagano wykształcenia, doświadczenia, znajomości języków, za to oferowano załatwienie wszelkich formalności i pożyczki na początek. Mit lepszego życia na Zachodzie kusił. Wiele młodych kobiet wyjeżdżało, będąc przekonany, że jadą do umówionej pracy, a na miejscu okazywało się, że będą pracowały w seks-biznesie. Niekiedy zdarzało się, że młode kobiety były porwane np. z dyskotek i przemycane zagranicę. Niebezpieczeństwem mogło okazać się także małżeństwo z cudzoziemcem; to jedna z metod rekrutacji do prostytucji. Szefowie zabierali kobietom dokumenty, zastraszały, znęcali się fizycznie i psychicznie, zabierali większość, jeśli nie całość zarobków. Ofiary były zbyt zastraszone, by zgłaszać się na policję. Często przebywały w danym kraju nielegalnie i bały się deportacji.

Kto może stać się ofiarą?

Szczególnie narażeni są na to mieszkańcy terenów o wysokim wskaźniku bezrobocia, poszukujący źródła utrzymania za granicą, młodzież jadąca za granicę do pracy, również sezonowej, osoby uprawiające prostytucję, a także poszukujące partnera lub małżonka za granicą.

Kto czerpie zyski z handlu ludźmi – wyłącznie gangi? Mafia?

Specyfika handlu ludźmi sprawia, że zajmują się nim zorganizowane grupy przestępcze, często o zasięgu międzynarodowym. To dodatkowo utrudnia ściganie tego rodzaju przestępstw, bo w odróżnieniu od organów ścigania, grupy dysponują nieograniczonymi środkami finansowymi i dobrym sprzętem. Ich działalność jest lepiej skoordynowana, są

też bardziej zdeterminowani, a eskalacji zjawiska sprzyja fakt, że przynosi ono zyski podobne do tych, jakie można uzyskać handlując bronią czy narkotykami, zresztą zwykle bronią, narkotykami i ludźmi handlują te same grupy. Przy tym jest stosunkowo bezpieczne dla sprawców, jego wykrywalność jest niewielka, wiele spośród przestępstw wykrytych jest umarzanych z powodu braku wystarczających dowodów winy, zaś wyroki, jakie zapadają, nie są wysokie.

Sposób działania sprawców?

Uzależniają ofiarę poprzez uwiązanie w „dług” za załatwienie pracy, zakwaterowanie, pokrycie kosztów podróży itp. Stosunek pracy jest określony tak, aby nie prowadził do szybkiej spłaty (tzw. mechanizm długu), a przemoc fizyczna i groźby, odurzanie narkotykami, ograniczenie wolności ofiary, przy tym jej niewiedza o przepisach prawa, np. przeswiadczenie, że uprawiając prostytucję popełnia przestępstwo, dopełniają obrazu.

Jak rozpoznać, czy zamieszczony w gazecie czy Internecie anons jest bezpieczny i nie kryje drugiego dna? Takie np. ogłoszenie „karaoke club zatrudni atrakcyjne dziewczyny w wieku 19-30 lat w charakterze barmanki” plus dane dotyczące minimalnej stawki, adres i telefon – może wydawać się podejrzane czy nie? Jakiego ogłoszenia należy czytać z podejrzliwością?

Bardzo praktyczne porady można znaleźć w „Kompasie podróźnego” – Poradniku dla wyjeżdżających za granicę w celu podjęcia pracy. Wyjeżdżającym radzę sięgnąć do tej lektury, a ja przytoczę tylko dwie rady: sprawdź, czy pośrednik oferujący Ci pracę działa legalnie (tzn. czy jest zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia i posiada odpowiedni certyfikat, wydany przez Urząd Marszałka Województwa) i dokładnie czytaj wszystkie dokumenty, które pokazuje Ci pośrednik, zwłaszcza te, które masz podpisać.

Czy ofiary, którym uda się wyrwać – mogą liczyć na pomoc?

Jest kilka instytucji, zajmujących się pomocą poszkodowanym. Najbardziej znana z nich to La Strada, do której podajemy dane kontaktowe.

La Strada - Fundacja Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu
skrytka pocztowa 5
PL 00 - 956 Warszawa 10

Telefon zaufania:
+48 22 628 99 99

poniedziałek 15.00 - 19.00
(porady prawne)
wtorek 9.00 - 21.00
środa 14.00 - 20.00
(dyżur w języku rosyjskim)

Fax: +48 22 622 19 85
E-mail: strada@pol.pl

Razem pomożemy lepiej

Rusza Punkt Konsultacyjny dla Rodziców i Opiekunów w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Leśnicy

Pomysł, który narodził się w początkach września w gabinecie psychologa i pedagoga szkolnego, wyrósł z naszych doświadczeń zawodowych i przekonania, że utworzenie Punktu wzmocni współpracę z rodzicami i przez to wspomże nasze działania.

Rodzice uczniów – dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną mają zwykle wiele trudnych doświadczeń i nie najlepszych wspomnień z kontaktów ze specjalistami – lekarzami i psychologami. Często skarżą się, że są traktowani wyłącznie jako źródło informacji, przydatnych do diagnozy dziecka albo jako osoby, mające biernie wypełniać fachowe zalecenia. Rodzic, którego nie zauważa się w procesie diagnozy i

terapii, zaczyna unikać kontaktu ze specjalistami w obawie przed kolejnymi niemiłymi doświadczeniami.

Sytuacje, kiedy rodzic z różnych powodów nie współpracuje ze szkołą, są niestety bardzo częste w naszej pracy. Wówczas wiele z podejmowanych w szkole działań nie ma najmniejszych szans powodzenia; przy czym chodzi tu najczęściej o sferę wychowawczą. W miarę, jak problemy dziecka się pogłębiają i zastraszają, tym większy lęk i wstyd odczuje rodzic i tym mniej chętnie poszukuje kontaktu ze szkołą. Sytuacja przypomina błędne koło, które, w miarę nieubłaganego upływu czasu i systematycznego nawarstwiania się trudności, bardzo ciężko przerwać. Rodzice często obawiają się konfron-

tacji z problemem. Boją się, że obarczy się ich winą czy wytknie nieudolność wychowawczą. Niepewność wynika wielokrotnie ze złych doświadczeń wyniesionych z wcześniejszych kontaktów z różnymi instytucjami.

Założeniem Punktu, wynikającym ze zrozumienia trudności, z jakimi wiąże się niepełnosprawność intelektualna dzieci, jest aktywne i pełnoprawne włączenie rodziców i opiekunów w system wsparcia. Zdajemy sobie sprawę, że powodzenie naszej pracy w Ośrodku zależy od tego, na ile skuteczna będzie współpraca z najbliższymi osobami naszych wychowanków. Jeżeli wypracujemy właściwe strategie radzenia sobie ze stresem, z trudnymi emocjami, z pojawiającymi się sytuacjami kryzysowymi, zyskamy wzajemne

dok. na str. 7

strzelecki
OŚRODEK KULTURY

zaprasza na:

**STRZELECKIE SPOTKANIA AMATORSKICH TEATRÓW
LALEK I TEATRÓW OTWARTYCH**

STRZELCE OPOLSKIE
29-30 listopada 2008 r.

***

**„Wojewódzki Festiwal
Piosenki Śląskiej, Kresowej i Niemieckiej
dla Dzieci i Młodzieży”**

STRZELCE OPOLSKIE
21 listopada 2008 r.

Impreza towarzysząca:

degustacja potraw kuchni śląskiej, kresowej i niemieckiej.

Zgłoszenia uczestników obu imprez - do końca października.